

Innst. S. nr. 131

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

St.meld. nr. 39 (2002-2003)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen ("Ei blot til Lyst")

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Meldingen er en oppfølging av Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2001 og 2002, samt for 2003, da en samlet komité ba om at det ble lagt fram en melding om kulturskolene. Departementet belyser i meldingen kulturformidling og kulturopplevelser i grunnskolen og i tilknytning til denne. Departementet viser ellers til at både Kvalitetsutvalgets innstilling og Norges forskningsråds evaluering av Reform 97 vil bli gjenstand for egen oppfølging. Kultur i skolen vil i den sammenheng få sin naturlige plass. Når det gjelder videregående opplæring og høyere utdanning, viser departementet til St.meld. nr. 18 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 214 (2001-2002).

Departementet viser til at opplæringsloven siden 1997 pålegger alle kommuner, eventuelt i samarbeid seg imellom, å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. Lovteksten er åpen når det gjelder omfang og innhold, noe som naturlig har ført til store forskjeller, blant annet ut fra ulik lokal tradisjon og kultur. Departementet mener det er viktig å sikre den lokale handlefriheten og understreker kommunenes kreativitet og nytenkning i utviklingen av musikk- og kulturskolene, blant annet gjennom utvikling av skolene i retning av kulturpedagogiske ressursentra og samarbeid med skoleverket. Departementet peker i meldingen på kommunens muligheter til å utvikle musikk- og kulturskolene til å bli ressursentre for grunnskolen, blant annet i utviklingen av Den kulturelle skolesekken, ved å legge deler av den generelle

musikk- og kulturskoleundervisningen inn i en utvidet skoledag, sambruk av lærerressurser med skolen mv. Statens oppgave i dette vil være å legge til rette for erfaringsspredning av gode eksempler.

Departementet viser til at det øremerkede tilskuddet til musikk- og kulturskolene er innlemmet i rammetilskuddet for 2004, jf. kommuneproposisjonen. Dette gir kommunene handlingsrom og fleksibilitet i forhold til å organisere tilbudet. Det tidligere øremerkede tilskuddet utgjorde rundt 15 pst. av kostnadene, kommunenes andel ca. 65 pst. Med en slik fordeling ser departementet det som naturlig at kommunene nå selv definerer lokale mål, eierskap og foreldrebetaling. Departementet viser til at overføringen til rammefinansiering opphever det taket på foreldrebetaling som ble innført i 1993, og som siden har stått uendret. Departementet anfører at ordningen dermed blir mer fleksibel, blant annet vil kommuner med lange ventelister kunne ta inn flere elever ved å heve brukerbetalingen. Kommunene vil stå fritt til å innføre graderte betalingssetter med lavere sats for lavinntektsfamilier. Departementet ser også nasjonale omfangsmål som mindre hensiktsmessig når disse musikk- og kulturskolene nå dreies mer i retning av bredere kulturpedagogiske ressursentre.

Administrativt foreslår departementet å gi administrasjonen ved fylkesmannsembetet i Sør-Trøndelag i oppgave å veilede kommunene i spørsmål om utvikling av musikk- og kulturskolene til ressursentre for grunnskolen. Denne instansen skal også sørge for erfaringsspredning til kommunene og være samarbeidspart for Læringssenteret når det gjelder å løfte fram gode eksempler og gi noen skoler status som mønsterskoler.

Departementet foreslår videre å gi Norsk Kulturskoleråd - i en avgrenset periode - i oppdrag å være nasjonalt og regionalt veiledningsnettverk for musikk- og kulturskolene, med Læringssenteret som samhandlingspart. Departementet vil utarbeide kriterier for Kulturskolerådets bruk av utviklingsmidler slik at de fremmer kommunenes pågående arbeid med å utvikle

skolene i retning av kulturpedagogiske ressursentre. Departementet vil også gjennom Kulturskolerådet bidra til å sikre at musikk- og kulturskolene avspeiler samtidens kulturelle mangfold, både når det gjelder det flerkulturelle aspektet og moderne kulturelle uttrykksformer. Forslag om at det skal kunne kreves politiattest ved tilsetning i musikk- og kulturskole vil departementet vurdere i sammenheng med pågående lovarbeid.

Departementet viser til at det gjennom arbeidet med Den kulturelle skolesekken over hele landet åpnes for et utvidet samarbeid mellom skolen og kultursektoren på alle felt. Departementet legger i den forbindelse vekt på å øke samarbeidet mellom skole- og folkebibliotek. En rekke andre tiltak pågår på området litteraturformidling, stimulering av leselyst og bibliotek, og departementet gjennomgår disse i meldingen. Det arbeides også aktivt i samarbeid med Kultur- og kirkedepartementet med å videreutvikle den Den kulturelle skolesekken, jf. også St.meld. nr. 38 (2002-2003). Departementet legger i meldingen vekt på kulturell kompetanse som kvalifiserende for framtid og arbeidsliv, og viser til at Regjeringen arbeider med en helhetlig plan for innovasjonspolitik, herunder entreprenørskap.

Forslagene i meldingen oppgis å ville få visse økonomiske og administrative konsekvenser, som vil bli dekket innenfor gjeldende økonomiske rammer.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Generelt

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, ser meldingen som et svar på flertallsmerknader i budsjettinnstillingen i 2001 og 2002 og på at en samlet komité i 2003 ba om at det ble fremmet en egen stortingsmelding på bakgrunn av Eikemo-utvalgets utredning om musikk- og kulturskolene der tilskuddssatsen ble vurdert.

Komiteen konstaterer at meldingen i hovedsak beskriver kulturskolenes utvikling generelt samt tar for seg andre sider ved kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen, som for eksempel litteratur og bibliotek, Den kulturelle skolesekken, kulturarv og kulturminner. Komiteen ser det som viktig at disse sidene ved kunst og kultur er behandlet i meldingen. Eikemo-utvalgets utredning i forhold til mål og økonomi er derimot i liten grad drøftet i meldingen. Komiteen ser dette som viktige sider i en drøfting av kulturskolenes videre utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det øremerkede tilskuddet til kulturskolene ble innlemmet i rammetilskuddet til kommunene i forbindelse med behandlingene av Kommuneproposisjonen våren 2003 med virkning fra budsjettåret 2004. Disse medlemmer er enig i vedtaket som ble gjort og ser det som et ledd i Regjeringens intensjoner om å gi kommunene større lokal frihet. Disse medlemmer viser til at den brede drøfting av å innlemme øremerkede tilskudd i rammetilskuddet i Kommuneproposisjonen, i Innst. S. nr. 259 (2002-2003) og under behandlingen av denne saken i Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at meldingen ikke i tilstrekkelig grad gir svar på Stortingets bestilling av en melding der kulturskolenes plass i kulturlivet er diskutert, verken når det gjelder mål, virkemidler eller økonomi.

Disse medlemmer deler Regjeringens intensjoner om å gi kommunene større lokal frihet, men mener at konsekvensene av å ta bort det aktivitetsstyrte tilskuddet til kulturskolene skulle vært grundigere drøftet før et vedtak ble fattet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at Stortinget nylig har behandlet St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken som innebærer at det fra og med 2003 vil bli øremerket midler fra overskuddet i Norsk Tipping til profesjonell kulturformidling til barn i grunnskolen og til et utvidet samarbeid mellom skole og kultur. Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. S. nr. 50 (2003-2004) om Den kulturelle skolesekken. Disse medlemmer viser videre til at avsetningen i 2003 vil bli ca. 60 mill. kroner og at avsetningen forventes å øke til hhv. 120 mill. kroner og 180 mill. kroner i 2004 og 2005. I disse to årene skal andelen som går til lokale tiltak også økes til hhv. 70 og 80 pst. Disse medlemmer ønsker at midlene blir fordelt pr. elev frem til den enkelte skole og disponeres av skolens ledelse i samarbeid med FAU. På den måten sikres både lokal forankring og inkludering av samtlige elever i tillegg til den sikring som egen finansiering gir ordningen.

Hovedformen i Den kulturelle skolesekken er møtet mellom den enkelte elev og det profesjonelle kulturliv lokalt og nasjonalt. Ordningen vil forhåpentlig styrke kulturens plass i skolesystemet og øke kulturinteresse og kulturforståelse hos elevene.

Disse medlemmer understreker at etter deres syn må forhold behandlet i saken gjelde både for elever i offentlig eiet skole og for elever i frittstående skoler.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet under behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2004 har støttet forslag om å innlemme tilskudd til kulturskoler i rammetilskuddet til kommunene.

2.2 Kultur i grunnskolen

Komiteen mener det er positivt at meldingen bredt drøfter kunst- og kulturopplevelser i grunnskolen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, deler departementets vektlegging av at estetisk erkjennelse er viktig både som personlig opplevelse og som inspirasjon og grunnlag for læring. Flertallet vil understreke at et godt læringsmiljø kjennetegnes av kreative prosesser, og at kunst og kulturelle uttrykksformer er viktige deler av barns dannelses- og læringsprosess. Flertallet deler departementets syn under punkt 2.2 i meldingen om at kunst og estetiske læreprosesser må gjennomsyre grunnskolens pedagogiske virksomhet, og flertallet vil utdype disse synspunkter når en varslet stortingsmelding basert på Kvalitetsutvalgets innstilling skal behandles senere.

Flertallet vil understreke barne- og ungdomskulturens egenverdi. Barn og ungdom har på lik linje med voksenkulturen ikke bare en forebyggende, personlighetsdannende og utviklende funksjon, men er først og fremst et kulturuttrykk på lik linje med de voksnes kulturuttrykk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at samarbeidet mellom kulturskolene og grunnskolene må videreutvikles. Disse medlemmer mener at barn og unge skal møte opplevelser og produksjon av kunst og kulturuttrykk gjennom god opplæring og godt kvalifiserte lærere.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til forsøksprosjekter i ett eller flere fylker, der lærere fra kulturskolen arbeider for kvalitetsheving av kulturinnsatsen i grunnskolen, både i opplæring av lærere og av elever."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen har merket seg meldingens henvisning til en OECD-rapport fra 1998 der det fremgår at Norge er blant de land i verden som bruker flest undervisningstimer på estetiske fag i grunnskolen. Bare norsk, matematikk og samfunnsfag har høyere timetall. Fagene kunst og håndverk og musikk har til sammen hele 1 330 timer, bare norsk med 2 033 og matematikk med 1 387 har flere timer. Disse medlemmer minner om at norsk skole står overfor store utfordringer. Når det gjelder læringsresultater i basisfag som lesing, matematikk og naturfag havner norske elever langt nede på listen sammenlignet med 15-åringer innenfor OECD-området. Disse medlemmer viser også til at norsk skole preges av omfattende mobbing og av omfattende uro samt disiplinproblemer. Nyere undersøkelser viser også at norske barn har mer ferie enn gjennomsnittet for barn i OECD-land. Etter disse medlemmers syn omfatter hovedutfordringene skolens kjernevirksomhet. Hovedfokus og hovedinnsats bør derfor rettes inn mot disse utfordringene.

Disse medlemmer understreker at fagene kunst, håndverk og musikk fortsatt bør ha en tydelig plass i fag- og timefordelingen i grunnskolen. Likevel mener disse medlemmer at økt fokus på basisfagene norsk, matematikk, naturfag og engelsk er viktig for å bedre læringsresultatene for elevene i grunnskolen. Bedre læringsresultater i grunnskolen vil også slå positivt ut for resultatene i det videre utdanningsløpet innen videregående skole og universiteter/høyskoler. Et slikt økt fokus må også være styrende for prioritering av fag, penger, lærertid og elevtid. Disse medlemmer peker på kommende behandling av Kvalitetsutvalgets rapport der også faglig innhold og skoledagens lengde er blant flere sentrale tema. Disse medlemmer vil kort vise til at Fremskrittspartiet avviser tanken om en heldagsskole, men åpner for en utvidet skoledag. Samtidig understreker disse medlemmer at før en utvidet skoledagen må effektiviteten innenfor den nåværende skoledagen forbedres, og i den sammenheng må fordeling av tid og ressurser på de ulike fag etter disse medlemmers syn endres. I tillegg til å bruke mer tid på basisfag er det også aktuelt å innføre økonomifag, teknologifag og et obligatorisk 2. fremmedspråk. Disse medlemmer peker likevel på at ressurser fra kommunalt oppbygget kulturskole kan brukes i obligatorisk undervisning i kunst, håndverk og musikk i grunnskolen og bør etter disse medlemmers syn være en del av lokalt handlingsrom for skoleeier forutsatt at kvalitet i undervisningen kan dokumenteres ivaretatt på samme måte som for andre fag.

Kulturell bevissthet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, mener at kulturelle ferdigheter og forståelse i stor grad må være en del av den kompetansen som elevene skal tilegne seg gjennom grunnskoleløpet. Flertallet mener at skolen har et stort ansvar for å utlikne og kompensere for elevenes ulike kulturelle ballast. Kulturell kompetanse er avgjørende for å kunne tyde og tolke et komplekst samfunn, og en betingelse for å kunne tilegne seg det mangfoldet av uttrykksformer som en blir møtt med. Samtidig vil flertallet påpeke at kulturell bevissthet er viktig både for de unges orienteringsevne og for deres evne til kreativitet, nyskaping og iderikdom. Kunst- og kulturuttrykk vekker og forsterker følelser og fremmer både refleksjon og spontanitet. Flertallet viser til at meldingen omtaler kulturell kompetanse som en naturlig, integrert og viktig del av den helhetlige kompetanse i skolen. Meldingen viser også til at evnen til nyskaping er avgjørende viktig for et kunnskapsbasert og konkurransedyktig næringsliv. Flertallet er enig i meldingens beskrivelse av den kulturelle kompetansens verdi.

Den kulturelle skolesekken

Komiteen viser til St.meld. nr. 38 (2003-2004) og Innst. S. nr. 50 (2003-2004) Den kulturelle skolesekken. Den kulturelle skolesekken har blant annet til formål å gi et profesjonelt kulturtilbud i skolen og til å

integre kunst og kultur i realiseringen av skolens læringsmål.

Komiteen viser til at det i denne meldingen er slått fast at det i arbeidet med skolesekken må arbeides for en organisering og arbeidsdeling mellom skolene, lokale kulturinstitusjoner, lag og foreninger.

Komiteen vil understreke den viktige rollen kulturskolene er tenkt å ha som lokale ressursentre på kulturområdet. Mange kulturskoler besitter stor kompetanse innen flere kunstarter. Dette gir etter komiteens mening store muligheter til å bruke kulturskolen aktivt i kulturformidlingen i skolen.

Komiteen mener at man ved å la kulturskolen spille en aktiv rolle i utformingen av skolesekken både vil sikre at de lokale ressursene blir utnyttet og at man får et lokalt preg på skolesekken. Dette vil styrke skolens rolle som lokal kulturbærer. Skolen må forankre Den kulturelle skolesekken i sin målsetting og i sine lokale planer.

Kulturskolene har etter komiteens oppfatning en viktig rolle i tilrettelegging av Den kulturelle skolesekken både når det gjelder formidling, elevdeltakelse og når det gjelder å bidra med pedagogisk kompetanse.

Skolebibliotek

Komiteen viser til meldingens omtale av skolebibliotekene og vil understreke den viktige rollen skolebibliotekene tradisjonelt har hatt og fremdeles har som kulturformidler i skolen.

Komiteen mener at det må være et mål å styrke kompetansen i bruken av skolebibliotekene i den daglige opplæringen. Dette må gjelde både for lærere, elever og eventuelt personell ved bibliotekene. Gjennom bruken av bibliotekene skal elevene mellom annet lære å søke informasjon gjennom kilder. Vi lever i et samfunn der informasjonsmengden øker dramatisk. En viktig oppgave for skolen blir derfor også å bruke bibliotekene til å lære opp elevene til å kunne sortere informasjon og vurdere hvilken informasjon som er relevant og hvilken som ikke er det.

Undersøkelser har vist at mange skoleelever har liten tilgang til skolebibliotek og at kvaliteten på tilbudet mange steder er lav. Skolebiblioteket bør etter komiteens oppfatning inneholde et tilfredsstillende utvalg av skjønnlitteratur og faglitteratur samt lydbøker, videoer, CD-rom og aviser. Tilgang til et stort og variert utvalg er en forutsetning for at bibliotekene skal fungere som aktive kulturformidlere.

Komiteen viser til at det gjennom tiltaksplanen, Gi rom for lesing, over en treårsperiode er satt av rundt 100 mill. kroner til kompetanseutvikling i bruk av skolebibliotek og stimulering av leselyst. Komiteen peker på at skolebibliotekene har en viktig dobbeltoppgave. Stimulering av leselyst bidrar både til bedre leseferdighet og derved bedre læringsresultat, samtidig som kulturforståelse og kulturinteresse styrkes.

Komiteen forutsetter at tiltaksplanen også omfatter samarbeid mellom skoler og skoleeiere samt offentlige bibliotek for å sikre en kvalitetsmessig god skolebibliotekstjeneste for alle elever.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, mener at skolebibliotekene målrettet må bygges opp til åpne og tilgjengelige ressursentra på skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at ny arbeidstidsavtale med lærerne er avgjørende for å få til en bedre bruk av den arbeidstiden som skoleeierne alt betaler for. En bedre bruk inkluderer etter disse medlemmers syn også mer fleksibel bruk som også kan omfatte bemanning og oppfølging av oppgaver knyttet til skolebibliotekstjenester for den enkelte skole.

Disse medlemmer viser også til den overordnede målsetningen for Den kulturelle skolesekken som omfatter "tilgang til kunst- og kulturuttrykk av alle slag samt utvikle helhetlig innlemming av kunstnerlige og kulturelle uttrykk i realiseringen av skolens læringsmål". Disse medlemmer understreker at skolebibliotekenes rolle som kulturformidler i skolen gjør at midler fra Den kulturelle skolesekken også bør kunne brukes for å styrke skolebibliotekstilbudet for den enkelte skole etter kommunal prioritering i tråd med intensjoner og politiske føringer fra Stortinget i Innst. S. nr. 50 (2003-2004).

På den måten kan kompetansemangel og mangel på tidsressurser til denne tjenesten avhjelpest og tjenesten sikres et bedre kvalitetsmessig innhold.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at skolebibliotekene er en kunnskapsarena og en kulturell arena der leseglede og opplevelser står sentralt. Disse medlemmer mener at skolebibliotekene må rustes opp til å bli et ressursenter for læring på alle skolene. Kvalitativt gode skolebibliotek er et viktig verktøy for å skape leselyst, kreativitet, forståelse av tekst og kritisk tenkning blant barn og unge. Ved siden av å være en arena for lesing, vil et godt utbygd skolebibliotek gi et differensiert og aktuelt tilfang av materiell, som vil kunne gi individuell tilrettelagt opplæring. Disse medlemmer mener at et rikt utvalg litteratur og medier er basisen i et godt skolebibliotek. Disse medlemmer mener at god tilgang til bøker er en avgjørende faktor for at elevene skal bli gode lesere.

Disse medlemmer viser til at en av de store utfordringene i skolen i dag er å få til en større utjevning av de sosioøkonomiske forskjellene mellom elever. Disse medlemmer mener at et viktig kriterium for å lykkes med dette er å satse på skolebibliotekene.

Disse medlemmer viser til at leseferdighet og interesse for lesing er viktig for å bli en god leser. Disse medlemmer viser til resultatet for Finland i Pisa-undersøkelsen, der disse faktorene gir større utslag enn familiebakgrunn. Finland har i en større grad klart å utjevne forskjellene i sosioøkonomisk bakgrunn. Elever fra Finland leser aviser, magasiner og humorbøker oftere enn andre elever i andre OECD-land. 44 pst. av de finske elevene låner bøker minst én

gang i måneden på bibliotek, i Norge er andelen 20 pst. Disse medlemmer mener at kvalitativt gode bibliotek og åpningstider er viktige faktorer.

Disse medlemmer viser til at tidsressursen som er brukt på skolebibliotek viser at mange elever ikke får tilgang på skolebibliotek. Skolene prioriterer selv timer til skolebibliotek av tildelt ressursramme, og dette fører til at tidsressursen er en usikkerhetsfaktor som varierer fra år til år selv i kommuner som satser aktivt på skolebibliotek.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en minstestandard og en bemanningsnorm på skolebibliotek."

Museer

Komiteen viser til at skoleklasser i dag har gratis adgang til mange museer. Grunnopplæringen skal gi alle elever kunnskap og innsikt i hvordan samfunn, kultur og natur formes og endres.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, mener at en utstrakt tilgang til landets kultur- og naturminner er vesentlig for denne læringen. Flertallet mener at økt bruk av museene i opplæringen vil være et viktig virkemiddel og viser til Finland hvor alle museer er gratis for elevene. Flertallet vil understreke til satsing på gode museumspedagoger, som kan tilrettelegge besøk og arbeidet ved museene for barn og unge, er nøkkelen for både godt faglig utbytte og fine museumsopplevelser. Flertallet ber Regjeringen iverksette tiltak som tilrettelegger for at landets museer i større grad kan gjøres åpne for skoleklasser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, ser muligheter for at den andelen av midlene til Den kulturelle skolesekken som kanaliseres gjennom fylkeskommunen, også kan bidra til å gi skoleklasser gratis adgang til museene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at grunnskoleelever får gratis adgang på flere museer."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til sine merknader om Den kulturelle skolesekken og til følgende flertallsmerknad i Innst. S. nr. 50 (2003-2004).

"Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at den kunnskapsformidling som foregår ved Vitensentrene på mange måter passer godt inn i den kulturelle skole-

sekken. Gode historier knyttet til natur, helse, miljø og teknologi er en integrert del av vår kultur og dermed en naturlig del av de opplevelser som kan og bør presenteres for barn og unge."

Film i skolen

Komiteen viser til St.meld. nr. 38 (2002-2003) hvor film fikk en spesiell omtale. I denne meldingen vises til mål for filmundervisning i L97 på de fleste trinn og i flere fag. I meldingens kapittel 6 vises det til at flere sentrale, regionale og lokale miljøer er med på å gi skoleelever gode filmopplevelser og økt forståelse for film. Komiteen viser også til statsrådets svar datert 22. januar 2004 på spørsmål fra komiteen om film.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er enig i at film må anses som et fullt ut anerkjent kunst- og kulturuttrykk i skolen. Norsk filminstitutt og Norsk Skolefilmvalg har i mange år vært et nasjonalt ressurscenter for film i skolen, med formidling av filmer, produksjon av læremidler, organisering av kurs for filminteressert ungdom, for lærere, lærerstudenter og for kultur- og kinobransjen. Filminstituttet samarbeider med Læringssenteret om det nettbaserte medieverkstedet mzoon.

Flertallet viser til at film som uttrykksform kombinerer flere kunstneriske uttrykk som drama, musikk, billedkunst og litteratur. Barn og unge er en stor brukergruppe. Flertallet mener derfor at arbeid med filmens virkemidler i skolen er viktig for å gi forståelse for hvordan vi påvirkes av filmatiske uttrykk, og for å stimulere til egen kreativitet. Flertallet viser til at film brukes i undervisningen på alle klassetrinn til informasjonsinnhentning og som selvstendig kunstnerisk uttrykk.

Flertallet viser til at det i avsetningen av spillemidler til Den kulturelle skolesekken for 2003 ikke ble avsatt spesielle midler til film, men at det planlegges en særlig satsning på film innenfor rammen av Den kulturelle skolesekken fra og med skoleåret 2004/2005. Flertallet regner med at dette følges opp gjennom styringsgruppen for Den kulturelle skolesekken.

2.3 Kulturskolen

Komiteen ser at fremveksten av kulturskoler i kommunene har stor verdi for lokalsamfunnet som kulturformidlingsinstitusjon. Kunstnerisk utfoldelse gjennom elevaktiviteter bidrar etter komiteens mening til å bygge nærmiljøet på en positiv måte og er en ressurs for det øvrige kulturlivet lokalt. Kulturskolen representerer et skoleslag der elevene får delta ut fra egne forutsetninger og evner og uten opptakskrav. Det er etter komiteens mening viktig at kulturskolen er et sted der barn og unge får oppleve det å lykkes gjennom positiv utvikling av egen ferdighet og kompetanse. Komiteen vil understreke at breddesatsingen er en svært viktig side ved kulturskolens virksomhet. Samtidig ser komiteen at den store bredden også skaper talenter som får mulighet til å utvikle seg videre

gjennom det øvrige utdanningstilbudet og kulturinstitusjoner som er etablert. Fremveksten av kulturskolene har gitt god rekruttering til musikklivet, og mange unge som har fått gjennomslag både nasjonalt og internasjonalt har sin fortid som elever ved kulturskolene.

Komiteen vil understreke den positive utviklingen som har skjedd i kulturskolene. På tross av lave statstilskudd har mange kommuner satset mye for å gi barn og unge varierte tilbud gjennom kulturskolen. Skoleslaget, som startet som musikk-skole, har i mange kommuner gjennom årene utviklet seg til spennende kulturskoler der musikk, visuelle kunstfag, teater og dans er hovedpilarene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, vil peke på den store betydning kulturskolene har i svært mange kommuner som et skoleslag som bygger på frivillig deltakelse, med tilbud både til barn, ungdom og eldre. Kulturskolen må fortsatt være et skoleslag uavhengig av grunnskolen, og være et supplement til den. Kulturskolen må ha godt samarbeid med både barnehagen, grunnskolen og skolefritidsordningen. Flertallet vil også peke på den betydning kulturskolen har i det forebyggende arbeid blant barn og unge.

Flertallet mener at det er viktig at flest mulig barn og unge får et tilbud i kulturskolen. Ventelistene til mange kulturskoler er lange. Flertallet mener unge skal kunne gis et tilbud når de er interesserte, åpne og har lyst til å delta. For å utvide og utvikle kulturskoletilbudet mener flertallet det er viktig å etablere incitament, f.eks. gjennom utviklingsmidlene, for å få kulturskolene til å prøve ut nye metoder å organisere opplæringen på. Kunst- og kulturfeltet er ikke statisk, men under kontinuerlig utvikling. De unge representerer en stor ressurs, og bør kunne delta mer aktivt i videreutviklingen av skoleslaget, ved å gis mulighet til å bli instruktører og instruktørassistenter.

Flertallet mener at en økt satsning på ulike kursmodeller og varierte tilbud innenfor kulturskolen vil være viktig, fordi det kan åpne for at flere får mulighet til å delta i og møte kunst- og kulturtilbud gjennom kulturskolene.

Flertallet mener at mangfoldet må ligge til grunn som en viktig premiss for all aktivitet i kulturskolene. Flertallet mener videre at flere av utviklingsprosjektene innen skoleslaget bør orienteres mot å stimulere minoritetsbarn til å ta del i kulturskolenes tilbud og aktiviteter. Dette må gjenspeiles gjennom en større bredde, der nye kunstuttrykk finner sin plass.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet erkjenner samtidig at skoleslaget er sårbart, da lov om kulturskoler § 13-6 i opplæringsloven ikke sier noe om omfang eller kvalitet på tilbudet, men bare at kommuner alene eller i samarbeid med andre skal ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge. Etter at det øremerkede tilskuddet ble tatt bort, har disse medlemmer merket seg at mange kommuner har økt foreldrebetalingen utover det økonomiske taket som

Stortinget har satt nasjonalt. Disse medlemmer har registrert at departementets begrunnelse for å oppheve taket på foreldrebetalingen er å kunne øke kulturskolens tilbud slik at flere kan få skoleplass, men erfarer så langt at økt foreldrebetaling begrunnes av kommunene som nødvendig for å sikre driften av kulturskolene på dagens nivå. Disse medlemmer deler ikke departementets syn om at økt kulturskoleaktivitet i kommunene skal finansieres ved høyere foreldrebetaling og slik redusere ventelistene. Disse medlemmer holder fast ved det Stortinget tidligere har uttalt om at kulturskoletilbudet skal være et tilbud til alle. Det innebærer blant annet at foreldrebetalingen skal være slik at den ikke ekskluderer barn og unge fra å delta.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at kulturskolens tilbud til brukere i barnehage, SFO, grunnskole og den videregående skole bør skje i samarbeid med disse institusjonene. Gjennom et slikt samarbeid kan tilbudet nå fram til flere og målsettingen om "en kulturskole for alle" bli en realitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at opplæringslovens bestemmelser i § 13-6 gir alle kommuner et pålegg om å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. Det er imidlertid ikke gitt krav til omfang og kvalitet gjennom lov eller forskrift. Det blir derfor opp til den enkelte kommune gjennom sine folkevalgte kommunepolitikere å sette de økonomiske rammene for et slikt skoletilbud - som altså er et skoletilbud som supplerer skolens obligatoriske undervisning innen kulturfaget. Disse medlemmer har merket seg opplysningene fra Kommunenes Sentralforbund om at kommunesektoren i 2002 samlet brukte vel 900 mill. kroner på musikk- og kulturskoler. Av dette beløpet var statens utbetaling gjennom øremerket tilskuddsordning på 88 mill. kroner. Disse medlemmer har videre merket seg at grunnskoleelevers deltagelse i kulturskolene gjennom de siste 8 årene har variert mellom vel 10 og vel 13 pst. i skoleåret 2001-2002. Disse medlemmer peker på at det således er langt igjen før man når Eikemo-utvalgets anbefalte målsetning om 30 pst. deltagelse.

Etter disse medlemmers syn er den beste måten å sikre at kulturskolene når flest mulig å overlate dimensjonering, finansiering og prissetting til den enkelte kommune.

Disse medlemmer peker på at maksimalsats for foreldrebetaling ble innført i 1993 og beløpet satt til 1 600 kroner. Dette beløpet har stått uendret i 10 år og tilsvarer i 2003 et beløp på ca. 2 000 kroner. Disse medlemmer har merket seg nye tall fra Norsk Kulturskoleråd om prisutviklingen, og som viser at mange kommuner alt har "indeksregulert" maksimalprisen gjennom årene fra 1993 og at en del kommuner har oppfattet bestemmelsene om maksimalpris som fjernet fra 1. januar 2004. Disse medlemmer mener pris-

nivået som fremvises er akseptabelt i forhold til tilbudet og priser på andre aktiviteter som barn i grunnskolealder benytter.

Disse medlemmer er derfor enig i opphevingen av det nasjonale taket på foreldrebetaling slik at det er overlatt til kommunene å fastsette betalingssetser.

Disse medlemmer anbefaler at kommunene legger til grunn at prisen for kommunale kunstsoler dekker kommunens utgifter til et slikt kommunalt tilbud, og videre at det i organisering og innhold vektlegges at pris basert på selvkostdekning skal gjøre bred deltakelse mulig.

Disse medlemmer viser til at i St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken er det tydelig understreket at det må arbeides for en organisering og arbeidsdeling som inkluderer både skolesiden og kultursiden. Videre er det pekt på at på kommunenivå må Den kulturelle skolesekken forankres i den enkelte skolen og i lokale kulturinstitusjoner, lag og foreninger. Disse medlemmer viser til innstillingen om Den kulturelle skolesekken - Innst. S. nr. 50 (2003-2004). I sammendraget på side 4 heter det:

"For å skape lokalt eigarskap til Den kulturelle skolesekken må ein skape ein lokal visjon om korleis ein ynskjer at kultur skal inngå i skulen."

I komiteens merknader på side 5 sier en samlet komité:

"Komiteen vil videre legge vekt på at Den kulturelle skolesekken må ivareta deltagerperspektivet og legge til rette for at elevene selv får anledning til å utfolde seg, slik at de ikke bare blir passive mottakere av kunst- og kulturinntrykk."

Disse medlemmer støtter meldingens understrekning av forankring i skolen og lokalt eierskap. Disse medlemmer mener at sammen med komiteens vektlegging av deltagerperspektivet gir dette den enkelte kommune anledning til etter egen prioritering å bruke midler tildelt fra Den kulturelle skolesekken også til kommunal kulturskole.

Disse medlemmer peker på at kulturskolens plass i utdanningssystemet bør vurderes i forbindelse med behandlingen av Kvalitetsutvalgets innstilling både i forhold til eksisterende fag- og timefordeling i grunnskolen og i forhold til fordeling i en eventuell utvidet skoledag. Disse medlemmer peker også på at delfinansiering med midler fra Den kulturelle skolesekken også i en slik sammenheng bør kunne vurderes gjennom utvidelse av ordningens målsetning til også å omfatte elevens aktive deltakelse.

Komiteen registrerer at mange kulturskoler har tatt unges interesse for film og animasjon på alvor ved å sette i gang verksteder innenfor et kreativt spennende område. Tilgang på video og rimeligere digitale filmredskap til å lage film gir muligheter for unge til å arbeide med kreative ideer. Komiteen mener filmprosjekter der unge får skape historier, filme, lyd- og lyssette, redigere og vise frem kunstproduktet som filmer, er gode eksempler på kulturtilbud hvor unge får

utvikle sine kreative evner. Komiteen har merket seg at kulturskoler alene og i samarbeid med filmmiljøer har utviklet svært populære tilbud.

Talentutvikling

Komiteen viser til St.meld. nr. 18 (2001-2002) og Innst. S. nr. 214 (2001-2002) hvor talentutvikling er særlig omtalt og videre til svarbrevet 14. januar 2004 fra departementet til Fremskrittspartiets stortingsgruppe. Kulturskolenes breddesatsing innenfor flere områder fører også frem mange unge talenter. Komiteen er tilfreds med at Regjeringen har fulgt opp Stortingets målsetning om å starte arbeidet med et treårig talentutviklingsprogram for unge musikere under 19 år. For 2004 er det avsatt 2 mill. kroner til programmet som blir ledet av Norges musikkhøgskole. Programmet omfatter hele landet gjennom et samarbeid mellom statlige høyskoler med utøvende musikkutdanning og Barratt Dues musikkinstitut. Komiteen vil understreke at kulturskolene skal ha en viktig rolle i talentutviklingsarbeidet.

Komiteen merker seg at kulturskolene har utviklet mange spennende tilbud innen andre kunstarter i tillegg til musikk. Innenfor områder som teater, billedkunst, dans og film/animasjon skapes unge talenter som også bør få mulighet til videreutvikle sin kunstart. Komiteen ber derfor departementet, i samarbeid med de kompetanse- og utdanningsmiljøer som er ledende innen de aktuelle kunstfagene, og med kulturskolene, sette i gang arbeid med talentutviklingsprogram for unge mellom 16-19 år innenfor utvalgte kunstformer. Komiteen mener en slik forsøksordning vil kunne gi muligheter for å få frem og dyrke talentene gjennom at de unge talentene får godt kvalifiserte veiledere på et tidligere tidspunkt enn i dag. Komiteen forutsetter at programmet evalueres.

Voksne

Komiteen ser at kulturskolene også i flere kommuner driver aktiviteter rettet mot voksne innen flere kunstarter. Som en viktig kulturinstitusjon med brei kompetanse på flere felt, ser komiteen det naturlig at kulturskolene også kan være en ressurs overfor voksne som vil delta i tilbud kulturskolen har å gi. Det kan være voksne som ønsker å realisere kunstneriske aktiviteter de ikke fikk realisert som barn, for eksempel billedkunst, instrumentopplæring, kunsthåndverk, eller kor som har behov for instruksjon m.m. Komiteen mener disse aktivitetene kombinert med ordinær kulturskole for barn og unge kan være god ressursutnyttelse og vil være selvfinansierende da voksne i langt større grad har økonomisk evne til å bære kostnadene selv.

Finansiering

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, konstaterer at Stortinget ikke har fulgt opp målsettingen for kulturskolene om en finansieringsdeling mellom stat, kommune og foreldrebetaling på 45

pst. - 45 pst. - 10 pst. slik Eikemo-utvalget la opp til. I 2003 utgjorde den statlige finansieringen i gjennomsnitt om lag 15 pst., mens den kommunale delen utgjorde 65 pst.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, understreker at Stortingets målsetning om at minst 30 pst. av grunnskoleelevene skal få et kulturskoletilbud, står fast.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ønsker primært at alle grunnskoleelevene skal få et kulturskoletilbud og viser til merknader nedenfor.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener at kommunene er best i stand til å disponere egne ressurser, og etter disse medlemmers syn er det naturlig at kommunene selv fastsetter betalingen for ulike tilbud i kulturskolene. Disse medlemmer vil peke på at departementet ikke har hjemmel til å fastsette foreldrebetaling i kulturskolene, og at kommunene skal disponere sine frie inntekter innenfor rammen av lov og forskrifter. I tråd med flertallsmerknaden fra Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004) vil disse medlemmer likevel be departementet følge utviklingen nøye slik at foreldrebetalingen fortsatt har et nivå som sikrer at grupper av barn og unge ikke blir ekskludert fra å gjøre bruk av tilbudet, og at Stortingets målsetting om at minst 30 pst. av elevene i grunnskolen kan få et tilbud blir muliggjort, og ber Regjeringen melde tilbake til Stortinget på en egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at øremerkede tilskudd brukes som finansieringsmåte ved innføring av og prioritering av nye oppgaver for å sikre at slike oppgaver får den ønskede oppfølging i kommunene. Gjennom over 20 år har kulturskolene hatt øremerkede tilskudd. Dette tilskuddet har vært aktivitetsstyrt og har vært viktig for å øke tilbudene i kulturskolene selv om det i liten grad har vært indeksregulert i de siste 10 årene, og i 2003 utgjorde tilskuddet bare ca. 10 pst. av kommunenes egne bevilgninger til kulturskolene.

Disse medlemmer vil peke på at ved fjerning av det øremerkede tilskuddet ble også taket for foreldrebetaling opphevet. Dette taket har vært på 1 600 kroner pr. år. Etter opphevingen av taket har en rekke kommuner økt prisen for tilbudet. Disse medlemmer vil peke på at prisen på kulturskoletilbudet fremdeles er lav selv om økningen kan virke stor. Disse medlemmer vil peke på viktigheten av at tilbudet kan nå bredt og vil gjenta Stortingets målsetning om at minst 30 pst. av elevene i grunnskolen skal ha et kulturskoletilbud. Disse medlemmer viser videre til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004), s. 22:

"Eit anna fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høyre og Kristeleg Folkeparti, meiner at kulturskolane gir eit verdfullt tilbod i kommunane. Tilbodet har mykje å seie utdannings- og kulturpolitisk, og dessutan har det ein viktig førebyggjande funksjon i barne- og ungdomsmiljøet.

Dette fleirtalet legg til grunn at tilbodet frå kulturskolane skal stå ved lag, og ber om at Regjeringa medverkar til at kommunane held oppe og styrkjer dette tilbodet. Dette fleirtalet legg dessutan vekt på at foreldrebetalinga ikkje må bli så høg at den ekskluderer barn og unge frå å gjere seg bruk av tilbodet frå kulturskolane."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at et tak på egenbetaling har vært helt nødvendig for å nå målsettingen om at kulturskolen skal være et tilbud til alle barn og unge uavhengig av foreldrenes inntekt. Forholdsvis lav og forutsigbar foreldrebetaling har vært en forutsetning for at det finnes en rekke kommuner som har tilbud til godt over 50 pst. av alle barn som går i den kommunale kulturskolen. Det er et unikt kommunalt tilbud som er utviklet, der barn med ulike evner, interesser og anlegg får anledning til å dyrke interesser i samspill med andre. Kulturskolene er mange steder ryggraden i det lokale frivillige kulturarbeid. Uten kulturskolene vil mange frivillige korps og kor ikke kunne opprettholde sin virksomhet fordi mange av aktørene ikke vil få den grunnleggende opplæring som kulturskolene gir. Det unike med kulturskolene som et tilbud til alle kan bare opprettholdes om en holder fast på at egenbetalingen skal holdes på et nivå som ikke støter ut barn fra familier med dårlig råd. Disse medlemmer mener derfor at det er et politisk ansvar å gi rammebetingelser som sikrer at kulturskolene skal være et tilbud til alle som ønsker det. Det ideelle hadde vært om tilbudet var gratis. Disse medlemmer innser at det ikke er flertall for en slik ordning på nåværende tidspunkt.

Disse medlemmer holder fast på taket på 1 600 kroner, men åpner for at det kan indeksreguleres. Disse medlemmer vil samtidig understreke at da Stortinget lovfestet kulturskolene og fastsatte foreldrebetalingssatsen, var begrunnelsen at kulturskolene ikke skulle være et eksklusivt tilbud til de få. Familier med god økonomisk evne vil alltid kunne betale for privat-timer for sine barn og unge. Disse medlemmer vil understreke at prinsippet "en kulturskole for alle" er forankret i en sosial skolepengesats.

Disse medlemmer er bekymret for utviklingen når det gjelder foreldrebetalingen, og er imot at Regjeringen har fjernet taket på kulturskoleavgiften. Disse medlemmer ber departementet følge utviklingen nøye både når det gjelder beløpets størrelse og om kommunene bruker høyere foreldrebetaling for å redusere egne utgifter til kulturskolene. Disse medlemmer vil fremheve kulturskolens overordnede målsetting om at alle barn og unge som ønsker det, skal få en kulturskoleopplæring i samsvar med de evner og forutsetninger de har. For å oppnå dette ber disse medlemmer om at Regjeringen kommer tilbake til Stor-

tinget med en vurdering av hvordan tilbudet kan utvides til å omfatte alle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at Fremskrittspartiet under behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2004 har støttet forslag om å innlemme tilskudd til kulturskoler i rammetilskuddet til kommunene.

Disse medlemmer mener at prioritering av ressurser til et tilbud som elevene i grunnskolen fritt kan velge og som omfatter under 15 pst. av elevene, bør kunne avgjøres av kommunene selv. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader foran om kulturskoler.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det ikke er flertall for å innføre et tak på foreldrebetalingen. Disse medlemmer mener at foreldrebetalingen kan sikres på ulike måter. Det kan settes som en øvre grense for hva den enkelte skal betale. Alternativt kan en fastsette en øvre grense for hvor stor andel av de samlede kostnadene foreldrebetalingen skal utgjøre. En slik modell åpner for differensierte satser avhengig av for eksempel familiens inntekter. Modellen gir dessuten rom for at kommunene kan variere satsene for de ulike tilbud.

Disse medlemmer er dessuten kjent med at i flere kommuner er tilbudet også tilgjengelig for voksne. En modell der en setter tak på egenbetalingen som andel av de samlede kostnadene, åpner for at voksne kan betale en høyere pris enn det barn og unge betaler. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at egenbetalingen for barn og unge maksimalt skal utgjøre 10 pst. av de samlede kommunale kostnadene med kulturskolen."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004), kapittel 2.6.10, hvor hele komiteen understreker at foreldrebetalingen ikke må bli så høy at den ekskluderer barn og unge fra å gjøre bruk av tilbudene til kulturskolene.

Norsk Kulturskoleråd har foretatt en kartlegging av foreldrebetalingen i januar 2004. Den viser en urovekkende utvikling hvor 175 kommuner av 340 som svarte på undersøkelsen, har økt skolepengesatsen. 60 kommuner er registrert med foreldrebetaling på 2 000 kroner eller mer. Høyeste sats i Våler med 2 800 kroner, Oslo 2 600 kroner, Askøy 2 670 kroner. Det antas at denne utviklingen vil akselerere fra og med skoleåret 2004-2005. Norsk Kulturskoleråd mener foreldrebetalingen blir økt for å opprettholde tilbudet på dagens nivå og ikke for å utvide tilbudet. Dette medlem mener denne utviklingen truer selve prinsippet om "en kulturskole for alle" som har vært forankret i en sosial skolepengesats, og mener lav foreldrebetaling er en viktig forutsetning for å nå det nasjonale målet om et

kulturskoletilbud til minst 30 pst. av elevene i grunnskolen. Dette medlem viser til at mange kommuner har satset mye på kulturskoletilbud og utviklet skoleslaget på en slik måte at deltagelsen er langt større enn den nasjonale målsetningen på minst 30 pst., mens andre kommuner opererer med lav deltagelse. Dette viser blant annet at kommuner prioriterer forskjellig. Dette medlem mener imidlertid at når mange kommuner hever skolepengesatsen så mye som undersøkelsen til Norsk Kulturskoleråd viser, er det et uttrykk for at mange kommuner har så trange økonomiske rammer at andre lovpålagte oppgaver går foran det å gi barn og unge et kulturtilbud. Dette medlem deler Regjeringens uttrykte ønske om å gi kommunene større lokal handlefrihet, men mener samtidig at Regjeringen ikke har gitt kommunene forutsetninger for større handlefrihet gjennom tilstrekkelige økonomiske rammer. Resultatet som bortfallet av taket på foreldrebetalingen fører til, viser at et uttrykt nasjonalt mål om lav foreldrebetaling ikke kan gjennomføres i praksis i mange kommuner. Deler av kostnadene som kommunen har finansiert blir nå ført over på elevene gjennom økt skolepengesats.

Etter dette medlems syn vil denne negative utviklingen gjøre måloppnåelsen om kulturskoletilbud til minst 30 pst. av barn og unge i grunnskolen til en illusjon dersom ikke kommunene får tilført tilstrekkelige økonomiske ressurser til de oppgaver og tjenester de er pålagt å gi. Dette medlem ber Regjeringen følge utviklingen i skolepengesatsen nøye og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener det øremerkede tilskuddet har vært et viktig incitament for å øke aktivitetene og tilbudene i kulturskolene selv om det bare utgjorde om lag 15 pst. av totalkostnadene. Disse medlemmer ser videre at et stort antall korps, kor og orkestre som har samarbeidet med kulturskolene har nytt godt av det aktivtetsstyrte tilskuddet, og at disse nå vil få større utgifter knyttet til det å drive aktivitetene. Ved overgang til rammefinansiering faller dette incitamentet bort. Disse medlemmer har også registrert at det har vært forventninger om at aktivitetstilskuddet skulle øke, og at dette forholdet har bidratt til en positiv aktivitetssøkning i kulturskolene. Disse medlemmer viser til at det er store forskjeller i hvor stor grad kommunene har evnet å satse på å utvikle kulturskoleaktivitetene lokalt. I 2002 deltok i gjennomsnitt om lag 13 pst. av grunnskoleelevene i kulturskoleaktiviteter. 75 kommuner har mer enn 30 pst. deltagelse av grunnskoleelever i kulturskolens aktiviteter mens andre kommuner har satset mer beskjedent. Fjerning av det øremerkede tilskuddet og overgang til rammefinansiering vil etter disse medlemmers mening slå negativt ut særlig for små kommuner som har hatt høy kulturskoleaktivitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at innlemming av det øremerkede tilskuddet til kultur-

skolene har fått meget uheldige konsekvenser for en rekke kommuner som har hatt et høyt aktivitetsnivå på den kommunale kulturskolen. Fjerning av det øremerkede tilskuddet rammer for eksempel Namsos kommune, som har fått om lag 100 000 kroner mindre i årets budsjett, samt Tromsø kommune, som har fått om lag 200 000 kroner mindre til drift av kulturskolen. Det øremerkede tilskuddet har hatt en positiv effekt, fordi det har oppfordret til økt satsning på kulturskolen, og disse medlemmer er bekymret dersom det statlige incitamentet nå forsvinner helt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet opprettholder på denne bakgrunn sitt standpunkt om at tilskuddene øremerkes. Disse medlemmer vil understreke at dette er særdeles viktig for utvidelsen av kulturskolen og opprettholdelse av tilbudet. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at det i dag står ca. 20 000 barn og unge i kø for å delta.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om tiltak til økonomiske incitamenter, som fører til at kommunene blir oppfordret til å satse på kulturskolene.

Disse medlemmer mener at det er viktig at vi har økonomiske incitamenter for kommunenes satsing på kulturskolen. Disse medlemmer ønsker å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet dersom Regjeringen ikke finner andre forslag til løsning, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene inntil andre typer ordninger som fremmer satsing på kulturskolen, er kommet på plass."

Kulturskolerådets rolle

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til meldingen hvor Norsk Kulturskoleråd er omtalt. Flertallet vil understreke det svært gode arbeidet Kulturskolerådet har gjort for å utvikle kulturskolenes kvalitet og innhold gjennom 20 år. Med entusiasme og faglig dyktighet har kulturskolekommunenes interesseorganisasjon vært en viktig pådriver overfor politiske myndigheter og overfor sine medlemmer for å tydeliggjøre og videreutvikle kulturskolenes viktige funksjon som kulturinstitusjon lokalt. Våren 2003 sluttførte Kulturskolerådet arbeidet med rammeplan for kulturskolen, "På vei mot mangfold". Flertallet mener det er prisverdig at Kulturskolerådet har tatt på seg ansvaret for å utarbeide en veiledende rammeplan for kulturskolene som skal brukes som inspirasjon til utvikling av faglige og pedagogiske opplegg lokalt. Planen bør etter flertallets mening være det

redskapet som danner grunnlaget for å videreutvikle og befeste kulturskolene lokalt gjennom politisk forankring i kommunene. På denne bakgrunn ber flertallet Regjeringen vurdere om det er hensiktsmessig å innføre en forskrift som kan angi innholdet i kulturskoletilbudet. Flertallet ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med sine vurderinger på en egnet måte.

Flertallet vet at Norsk Kulturskoleråd gjennom sin utviklingsavdeling har stor kompetanse på nettverksbygging og utviklingsarbeid innen sentrale kunstarter og blir mye brukt til utviklingstiltak i kommunene. På denne bakgrunn mener flertallet at Norsk Kulturskoleråd bør styrkes og videreutvikles til det kompetansesenter som nasjonalt skal bistå kommunene faglig. I arbeidet med å utvikle kulturskolene til kulturpedagogiske ressursentre lokalt, mener flertallet at Norsk Kulturskoleråd har gjort et solid arbeid gjennom rammeplanen som vil være viktig i det videre utviklingsarbeidet på området. Flertallet mener Norsk Kulturskoleråd med sin lange og brede faglige kompetanse og store nettverk skal utøve veilednings- og utviklingsoppgavene sentralt og lokalt på vegne av staten v/Læringssenteret. Flertallet deler derfor ikke departementets forslag til tiltak som innebærer at administrasjonen ved fylkesmannsembetet i Sør-Trøndelag skal utøve disse oppgavene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen støtter ikke departementets forslag om å gi administrasjonen ved fylkesmannsembetet i Sør-Trøndelag i oppgave å veilede kommunene i spørsmål knyttet til utvikling av kulturskolene samt sørge for erfaringsspredning. Disse medlemmer mener at utviklingsarbeid og erfaringsutveksling bør ivaretas av kommunene selv. Disse medlemmer støtter derfor heller ikke departementets forslag om egne oppdrag med tilhørende bevilgninger til Norsk Kulturskoleråd.

Utviklingsmidler

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, vil peke på at midlene bevilget over statsbudsjettet kap. 221 har vært svært viktige for å videreutvikle kulturskolene gjennom forsøk og prosjekter lokalt. Midlene har vært en stimulans til å utvide skoleslagets innhold og organisering, og til å utvikle modeller for samarbeid med grunnskole, skolefritidsordning og det lokale kulturlivet med frivillige lag og organisasjoner. Flertallet viser til at søknaden til utviklingsmidler er høy og er uttrykk for stor interesse lokalt til å videreutvikle kulturskolen og styrke kompetansen. Flertallet mener utviklingsmidlene vil være et viktig redskap fremover for å styrke utviklingsarbeidet lokalt og nasjonalt. Flertallet mener videre at det er viktig å spre kunnskap om de gode eksemplene, og at Norsk Kulturskoleråd gjennom sitt nettverk har stor kunnskap om det utviklingsarbeidet som skjer regionalt og lokalt. Flertallet deler i denne sammenheng departementets forslag om å tildele noen kulturskoler status som demonstrasjonsskoler. Videre mener flertallet at til-

deling av status som demonstrasjonsskole eller mønsterskole følger samme prosedyre som for grunnskolen, men at Norsk Kulturskoleråd er den faglige instansen i vurderingen av søknadene. Flertallet mener utviklingsmidlene, som i 2004 utgjør 7,563 mill. kroner skal forvaltes av Norsk Kulturskoleråd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til merknad under Kulturskolerådets rolle og gjenrar at kommunene selv må organisere og finansiere arbeid med erfaringsutveksling og utvikling.

Tilskudd til administrasjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at Norsk Kulturskoleråd under kap. 224 Felles tiltak i grunnskolen og videregående opplæring, post 70, har fått et varierende tilskudd til administrasjon. Flertallet viser videre til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-2004) under denne posten og ber departementet på denne bakgrunn opprette en egen post for administrasjonsmidler til Norsk Kulturskoleråd.

2.4 Uttalelse fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Komiteen oversendte 19. februar 2004 utkast til innstilling om meldingen til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen til uttalelse. Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen har i brev 25. februar 2004 meddelt at den ikke har merknader til innstillingen.

Komiteen viser til dette.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til forsøksprosjekter i ett eller flere fylker, der lærere fra kulturskolen

arbeider for kvalitetsheving av kulturinnsatsen i grunnskolen, både i opplæring av lærere og av elever.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at grunnskoleelever får gratis adgang på flere museer.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en minstandard og en bemanningsnorm på skolebibliotek.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at egenbetalingen for barn og unge maksimalt skal utgjøre 10 pst. av de samlede kommunale kostnadene med kulturskolen.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene inntil andre typer ordninger som fremmer satsing på kulturskolen, er kommet på plass.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 39 (2002-2003) - Om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen ("Ei blot til Lyst") - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 26. februar 2004

Rolf Reikvam
leder

Rune J. Skjælaaen
ordfører

